

OSVRT NA MIŠLJENJA NOVIJE HRVATSKE HISTORIOGRAFIJE O UZROCIMA, VODSTVU I PROGRAMU VELIKE SELJAČKE BUNE 1572–3.

Borislav Grgin

U ovom radu autor daje pregled mišljenja novije hrvatske historiografije o uzrocima, vodstvu i programu velike seljačke bune u Hrvatskoj 1572–3. Usto, daje se kritički osvrt na navedena mišljenja, kao i prijedlozi kako da se riješe neki od problema u toj oblasti.

Velika seljačka buna 1572–3. na području Hrvatskog zagorja, Štajerske i Kranjske već je odavno predmet interesa hrvatske i slovenske historiografije. To je i razumljivo, s obzirom na opseg i program bune kao i njezino veliko faktičko, a i simboličko značenje u hrvatskoj i slovenskoj povijesti. Osobito se intenzivno o toj buni piše u poslijeratnom razdoblju, posebno od 60-ih godina nadalje, kako se približavala 400. obljetnica bune. Vladajuće državno i društveno uređenje i njihov sustav vrijednosti imaju direktne implikacije na poslijeratnu historiografiju. Istraživanje društveno-ekonomskih odnosa, klasnih sukoba, buna, nemira, ratova i revolucija u našoj i svjetskoj povijesti postaje dominantan pristup u historiografiji, naspram dotada prevladavajuće političke »dogadajnice«, interesa za vladajuće klase i staleže te za biografije tzv. velikih ličnosti iz nacionalne povijesti. Velika seljačka buna 1572–3. zauzela je jedno od važnih mjesta u poslijeratnoj koncepciji hrvatske povijesti. Privukla je pažnju brojnih istraživača. Od hrvatskih historičara bunom su se 60-ih i 70-ih godina najviše bavili Nada Klaić i posebno Josip Adamček. Njihove postavke o uzrocima, vodstvu i programu bune od početka su se razlikovale. Razlika je s vremenom postajala sve veća te su konačna mišljenja dvoje autora gotovo dijametralno suprotna. Međutim, zadnjih desetak godina ova je buna pomalo izvan interesa historiografije, unatoč tomu što su, posebno stavovima Nade Klaić, otvorena mnoga nova pitanja. U ovom radu pokušat ćemo dati pregled najvažnijih mišljenja navedenih autora, iznesenih u njihovim radovima o ovom problemu. Usto, osvrnut ćemo se na ta mišljenja i naznačiti neka pitanja koja se pritom otvaraju.

Svakako je najopširnije o ovoj buni pisao Josip Adamček. On je početkom 60-ih godina u sklopu znanstvenoistraživačkog projekta pristupio, sa svojim suradnicima, pronalaženju i objavljivanju niza novih izvora. Rezultate toga rada objavio

je u više navrata, poglavito u »Arhivskom vjesniku«.¹ Nova građa omogućila je Adamčeku da dođe do niza novih istraživačkih rezultata, koje je izložio u svojim brojnim radovima i monografijama.² Sve te radove i monografije objedinjuje istovjetnost temeljnih postavki o uzrocima, vodstvu i programu bune, a cjelovitost, temeljitost i potpuna definiranost te koncepcije iz godine u godinu rastu, da bi vrhunac bio postignut u autorovim monografijama.

Adamček je proučavao gospodarske odnose na područjima zahvaćenima bunom, posebno na susjedgradsko-stubičkom vlastelinstvu. Rezultati do kojih je došao uvjerali su ga u to da su ekonomski uvjeti u kojima je živjelo seljaštvo i njihovo pogoršanje glavni uzrok bune. Svoju tvrdnju detaljno dokazuje. Po njemu, u 16. stoljeću su na ovim prostorima znatno povećani feudalni tereti. Povećana je naturalna renta, kao i tlaka. Plemići u ovom stoljeću često uzimaju crkvenu desetinu u zakup. Osobito unosna je desetina vina. Povećana je i gornica. Od druge polovine 15. stoljeća došlo je i do snažnog razvoja robno-novčanih odnosa, pa se i seljaštvo sve više uključuje u trgovinu. Međutim, ubrzo se u trgovinu uključilo i plemstvo koje je, zahvaljujući svom društvenom i ekonomskom položaju stjecalo, na zakonit ili nezakonit način, monopol u trgovini, potisnuvši seljaka. Plemstvo je obilatno iskoristilo svoje pravo prvokupa kmetskih proizvoda. Kmetsku trgovinu teško opterećuju vlastelinske mitnice. Plemstvo je monopoliziralo izvoz. Tzv. vezanom trgovinom još više otežavaju položaj podložnika. Vezana trgovina sastojala se u tome da bi plemić dao seljaku proizvode koje je ovaj morao prodati po određenoj cijeni, a ako to nije uspio, morao je iz vlastitog džepa doplatiti razliku u cijeni. Česte su i razne zloupotrebe na posjedu, seljaci moraju čuvati vlastelinovu stoku, lovačke pse (kao u slučaju Susjeda i Stubice) itd. Dakle, glavni uzrok bune je, a Adamček to više puta ističe na različitim mjestima, opće pogoršanje društvenog i ekonomskog položaja kmetova, posebno zapreke kmetskoj trgovini.

Tko su, po Adamčeku, vođe bune? Po njemu, u vodstvu bune neosporno je prvenstvo Matije Gupca i tzv. »stubičkog trijumvirata« (Gubec, Pasanec, Mogaić). Adamček smatra da je pravo ime Matije Gupca ustvari Ambroz Gubec. Njega su seljaci za vrijeme bune najvjerojatnije imenovali svojim kraljem. Važan je i Ilija Gregorić, ali samo kao vojni zapovjednik. Pravo vodstvo i idejni pokretači su stubički seljaci i njihovi prvaci. U skladu s time je i program, tj. cilj bune, kako ga

¹ J. Adamček, Građa o susjedgradsko-stubičkom vlastelinstvu 1563—1574, Arhivski vjesnik VII—VIII, 1964, 7—340; isti, Novi dokumenti o ugušivanju seljačke bune 1573, AV X, 1967, 69—115; Nova građa o seljačkoj buni 1573. I i II, AV XI—XII, 1968—69, 7—41; AV XIV, 1971, 223—236; AV XV, 1972, 17—53. J. Adamček - I. Filipović, Izvještaj o radu na pronalaženju građe o seljačkoj buni 1573. u četverogodišnjem razdoblju 1968—1971, AV XIV, 1971, 327—355. I. Filipović, Istraživanje arhivske građe o seljačkoj buni 1573, Radovi Instituta za hrvatsku povijest 5, 1973, 31—40.

² J. Adamček, Susjedgradsko-stubičko vlastelinstvo uoči seljačke bune 1573, Historijski zbornik XIX—XX, 1966—67, 141—194; isti, Seljačka buna 1573, Zagreb 1967, uvod; Seljačka buna 1573, Zagreb 1968, 5—202; Prilozi povijesti seljačke bune 1573, Radovi Filozofskog fakulteta, Odsjek za povijest 6, 1968, 51—96; Seljački kraj Gubec-beg, Nastava povijesti 4, 1972, 1—7; Uzroci i program seljačke bune 1573. godine, Radovi IHP 5, 1973, 49—77; Program seljačke bune i ustanički vojni planovi, Kaj VI br. 1—2, 1973, 24—46; Agrarni odnosi u Hrvatskoj od sredine XV do kraja XVII stoljeća, Zagreb 1980.

vidi Adamček. Glavni cilj je rušenje feudalnog poretka i vrlo vjerojatno stvaranje samostalne seljačke države. U novijim radovima Adamček je sklon da odbaci te svoje rezerve oko stvaranja samostalne seljačke države.³ Cilj je pobunjenikâ dokinuti sve feudalne terete i zapreke slobodnoj trgovini. Izjave pobunjenika u istrazi da su željeli uspostaviti »carsku pravdu« Adamček tumači kao želju da im car bude vlastelin, tj. da postanu komorsko dobro. Osobito je znakovita autorova tvrdnja o jedinstvu hrvatskih i slovenskih seljaka na klasnim interesima.

Velik utjecaj na našu historiografiju o ovoj buni izvršilo je djelo koje je o njoj napisao sovjetski historičar J. Bromlej.⁴ On je u svojoj analizi ustvrdio da je povećanje alodija i tlake jedan od važnih uzroka bune. Unatoč tomu što je Bromlejev rad sadržavao mnogo novih, značajnih rezultata, u njemu su se krili i mnogi ozbiljni nedostaci. Na njih je ubrzo upozorio slovenski historičar Bogo Grafenauer koji napominje da je Bromlej radio samo na osnovi građe koju je izdao Rački, a uz nedovoljno poznavanje dotadašnje literature, te njegovo djelo sadrži pogreške i neodržive teze.⁵

Na kritiku Bromlejevih postavki nadovezala se i Nada Klaić, koja smatra da za njih nema dovoljno potvrde u izvorima. Osim toga, suprotno općeprihvaćenom mišljenju koje je prije i sama zastupala, Nada Klaić u svojim radovima od ranih 60-ih godina dalje i samoj feudalnoj eksploataciji odriče značenje glavnog uzroka bune. U to vrijeme Nada Klaić smatra da je nasuprot Bromlejevim postavkama o povećanju tlake i novčanih davanja, težnja kmetova da se riješe feudalaca kao suparnika u trgovini glavni motiv koji ih vodi u bunu.⁶

Desetak godina kasnije, upravo u vrijeme 400. obljetnice bune, kada je već bilo poznato prilično mnogo novih izvora, a Josip Adamček već zaokružio i potpuno definirao svoju koncepciju, Nada Klaić je izašla s potpuno novom koncepcijom o uzrocima, vodstvu i programu velike seljačke bune. Oko njezinih temeljnih teza razvila se i prilično žučna polemika, poglavito s Bogom Grafenauerom. Nada Klaić je konačno i cjelovito definirala svoje stavove u svojoj monografiji o društvenim pokretima i bunama u Hrvatskoj u 16. i 17. stoljeću.⁷

Analizirajući uzroke bune, Nada Klaić iznosi zanimljivu hipotezu. Povećanje raznih tereta stvara pobunjeničku klimu, ali tek kad se u takvoj situaciji pojavi ideja vodilja, dolazi do bune. Bilo je mnogo posjeda izvan ovog područja gdje je

³ Adamček, Uzroci i program, 76; isti, Agrarni odnosi, 786.

⁴ J. Bromlej, *Vosstanie horvatskih i slovenskih krest'jan 1573. g.*, Učene zapiski Instituta slavanovedenija, Akademija SSSR XI, 1955.

⁵ Historija naroda Jugoslavije II, Zagreb 1959, 472.

⁶ N. Klaić, O razvitku feudalne rente u Hrvatskoj i Slavoniji u XV i XVI stoljeću, *Radovi Filozofskog fakulteta, Odsjek za povijest* 3, 1960, 39—60; ista, *Seljačke bune u XVI i XVII stoljeću, Historijski pregled* 2, 1962, 107—117; *Seljačka buna 1573. u Hrvatskoj (Povodom knjige J. V. Bromleja)*, *Jugoslovenski istorijski časopis* 2, 1963, 68—82.

⁷ N. Klaić, *Neki novi pogledi na uzroke hrvatsko-slovenske seljačke bune 1572—1573. godine, Zgodovinski časopis* XXVII/3—4, 1973, 219—303; ista, *O vzočkih hrvaško-slovenskega kmečkoga upora 1572—73, Naši razgledi* 24, br. 2, 1975, 32—33; *Še o vzočkih upora 1572—73 (Polemika)*, NR 24, br. 5, 1975, 122—123; NR 24, br. 6, 1975, 147—148; *Še (petič) o uporu 1572—73 (Polemika)*, NR 24, br. 8, 1975, 203; *Društvena previranja i bune u Hrvatskoj u XVI i XVII stoljeću*, Beograd 1976, 51—121.

eksploatacija u 16. stoljeću bila mnogo veća, a do buna ipak nije dolazilo. Do društvenih previranja, smatra autorica, može doći kada se feudalac, dotada vitez, uključi u trgovinu i nastane borba za ljetinu. U borbu za te prihode uključuje se i vladar, pa podložnici pri takvom stanju stvari imaju najmanje izgleda. Novi veliki potrošač poljoprivrednih proizvoda je vojska. Vlastela i krajiški kapetani su glavni prekupci. Ratno stanje dovodi do divljanja cijena. Upravo će teškoće u trgovini biti važan uzrok nezadovoljstva među seljaštvom. Nada Klaić smatra da struktura Tahijeve vlastelinstva ne dopušta zaključke o izrazitom povećanju tlake, jer se, čini se, ne proizvodi za tržište. Razne zloupotrebe su uobičajena stvar, kmetove najviše smeta što Tahina nasrće na njihove žene, i to zato što je star i bolestan. Sve to uvjetuje nezadovoljstvo, smatra autorica, ali tek kada se umiješa neseseljački element, nastaje buna. Vlastelinstvo Franje Tahija gusto je naseljeno, stalno se povećava broj dimova, dominira sitan posjed. Osnovna gospodarska podloga života podložnika su vinogradi. Ovdje gotovo i nema alodija. Tahijevo vlastelinstvo je jedan od najvećih proizvođača vina u Slavoniji, njegov najvažniji prihod je gornica. Takvoj privrednoj strukturi odgovaraju mnogo slobodniji odnosi između podložnika i vlastelina. Autorica smatra da u izvornoj građi nema dovoljno dokaza za izraziti sukob između Franje Tahija i njegovih podložnika na gospodarskom polju.

Tko su vođe bune? Oružani ustanak odražava strukturu zavrelog slavonskog društva. Vođe su, po mišljenju Nade Klaić, profesionalni vojnici na privatnom vlastelinstvu, pripadnici najodličnijeg društvenog sloja na selu, koji prema svojim shvaćanjima i potrebama stvaraju pobunjenički program. Vojničko vodstvo ustanka taji svoje planove, zatvoreno je u sebe, zavode kmetove lažnim obećanjima. Glavni vođa bune je, po autorici, bez dvojbe Ilija Gregorić. Koji je program pobunjenika? Pobunjenici se zovu križari, dakle mogu biti samo borci protiv Turaka. Gregorić je u potrazi za boljom vojnom službom nego kod Tahija. Viziju koju ima prilagodava prilikama i dobiva se novi sadržaj. Vojničko vodstvo bune hoće, smatra Nada Klaić, umjesto Tahija, za gospodara cara i želi stvoriti novu Krajinu, sa sjedištem u Zagrebu. To caru tada nije ni nakraj pameti. Žele pridobiti žumberačke uskoke, ali to je naivna nada, jer uskoci pažljivo čuvaju svoje povlastice. Štajerci su u bunu privučeni obećanjem o potpunom oslobađanju od podložničkih tereta, ali tek djelomično, neki su na kraju čak i pomagali gušiti bunu. Njih predaleka Krajina i njezina problematika uopće ne zanima. Gregorić je, čini se, bio spretan u animiranju pobunjenika za borbu, nastupajući u svakom mjestu s različitim parolama, u skladu s lokalnim prilikama. Ustanak ne uspijeva zbog nedostatka konjice. Autorica zaključuje da ishod bune pokazuje koliko je daleko bio san privatnog vojnika da makar s pomoću običnog podložnika dođe do uskočke slobode, i to koliko su uskoci, kao profesionalni vojnici, dragocjeno sredstvo onome koga služe.

O Matiji Gupcu, kao vođi bune, raspravljao je Stjepan Antoljak.⁸ On smatra da je Matija Gubec zaista pravo ime vođe bune, a ne Ambroz Gubec, kao što to tvrdi Adamček. Ambroz Gubec je, po njemu, druga osoba, također jedan među vođama pobune, a spominje se još 1574. kao živ. Gubec, po Antoljaku, nikada sebe nije nazivao kraljem.

---

⁸ S. Antoljak, Nekoliko marginalnih opaski o seljačkoj buni 1573. godine, Radovi IHP 5, 1973, 93—111.

U svojoj analizi javnih tereta hrvatskih seljaka u razdoblju seljačke bune⁹ Ivan Kampuš tvrdi da je među javnim teretima javna tlaka predstavljala najteži teret za hrvatske seljake tog vremena.

Uspoređujući stavove navedenih autora, možemo uočiti slaganje u tome da su problemi u razvoju trgovine na prostoru bune jedan od njezinih glavnih uzroka. Autori se slažu da borba između feudalaca, podložnika, vladara, vojnih časnika i dr. za što veći udio i prihod u trgovini, borba u kojoj podložnici zbog svog inferiornog socijalnog i ekonomskog statusa imaju najmanje izgleda, predstavlja klicu nezadovoljstva koja će biti izuzetna podloga za nastanak bune. Međutim, s druge strane, različito procjenjuju da li je došlo do povećanja raznih oblika feudalne rente i koliko je to važnost imalo pri izbijanju bune. Dok Adamček to apostrofirao kao vrlo bitno, Nada Klaić otvoreno osporava važnost tog aspekta. Različiti stavovi o uzrocima bune dovode i do još izrazitije različitih stavova o vodama i programu bune. Za Adamčeka ovdje nema dilema. Neosporno vodstvo bune imaju stubički seljaci, predvođeni Gupcem. Oni, po Adamčeku, imaju jasno razvijenu klasnu svijest o svom položaju u društvu i žele međusobnim savezništvom na klasnim osnovama srušiti vlast feudalne klase i stvoriti svoju seljačku državu sa središtem u Zagrebu. Nada Klaić, pošavši od temeljne hipoteze da bune nigdje nema bez ideje vodilje, koja se pojavi na uznemirenom području i rezultira bunom, nalazi nosioce bune u profesionalnim vojnicima na privatnom vlastelinstvu, predvođene Gregorićem, koji žele stvoriti novu Krajinu s centrom u Zagrebu i postati krajišnici. Taj svoj plan brižljivo taje od seljačkih masa, a nastupaju u raznim mjestima različito, sukladno lokalnim prilikama, pozivajući seljake u borbu protiv onog što ih najviše tišti. Dakle, vodstvo pobune spretno manipulira masama.

Ovdje moramo napomenuti da unatoč tomu što je danas poznato znatno više činjenica o ovoj buni, još uvijek je vidljiv nedostatak mnogih relevantnih informacija, koje ne nalazimo u dosada poznatim izvorima. To je jedan od bitnih limitirajućih faktora koji prisiljava istraživače da odgovore često traže u konstrukcijama. Smatramo da Adamčekov pristup buni treba podržati kritici. Naime, o klasnoj svijesti u modernom smislu, u razdobljima prije industrijske revolucije i formiranja modernog proletarijata i buržoazije, teško bi se moglo govoriti. Klasna svijest pretpostavlja poznavanje visokog kvantuma informacija o društvu, organizaciji države, ustrojstvu vlasti, ekonomskom sustavu, upotpunjeno sa zaokruženim ideološkim sustavom koji klasi daje njezino viđenje povijesti i društva u kojem živi te postavlja ciljeve političke borbe. Sve je to povezano s visokim stupnjem organizacije, često i konspiracije, s prostornom rasprostranjenošću velikih razmjera, kao i sa sviješću o postojanju suboraca za istu stvar. Svega toga ovdje ima tek u tragovima, djelomično, i zato smatramo da je Adamčkova koncepcija na labavim temeljima. Adamček bi trebao objasniti kako njegove tvrdnje o ukidanju feudalizma mogu stajati paralelno s tvrdnjom da je moguće da su pobunjenici htjeli postati podanici na komorskom (carskom) dobru, jer time u istom tekstu sam sebe pobija. Nada Klaić je donijela jednu smionu interpretaciju ove bune s pozicija dobra razumijevanja mentaliteta, društvenih struktura i miljea 16. stoljeća, napose u Slavoniji.

⁹ I. Kampuš, Javni tereti hrvatskih seljaka u razdoblju seljačke bune, Radovi IHP 5, 1973, 79—91.

Nosioce bune pokušala je naći u vojnicima i njihovoj realnoj, mogućoj želji da postanu krajišnici, što je nešto blisko, poznato i moguće. Ali, eksplicitne potvrde u izvorima o tome zasada nema, za razliku od mnogobrojnih potvrda za uzroke nezadovoljstva koje Adamček uzima za polazište svojih tvrdnji. U tome leži slabost postavki Nade Klaić, jer su na nesigurnim temeljima. Autorica nalazi opravdanje u tome da su vođe pobunjenika skrivali svoje prave namjere, ali to zvuči dosta neuvjerljivo, a čudno je da nitko u sačuvanim spisima o istrazi nije te namjere, ni na mukama, eksplicitno potvrdio. Doduše, govorili su da su željeli doći pod vlast cara, ali iz toga se mogu izvući različiti zaključci, što se vidi kod Adamčeka (npr. komorsko vlastelinstvo). Osim toga, moglo bi se postaviti pitanje o tome koliko su tvrdnje pobunjenika u istrazi pokušaj da se spasi život pozivanjem na vrhovni autoritet cara. Jesu li te tvrdnje za vrijeme i nakon bune bile samo dobar izgovor za nešto drugo, dajući čitavoj pobuni privid legitimnog otpora nasilju, uz iskazivanje potpune lojalnosti vrhovnoj vlasti? Vrlo je važna i Adamčekova opaska kojom pobija koncepciju Nade Klaić, a to je da je na susjedgradsko-stubičkom vlastelinstvu 1567. bilo svega 18 predjerala i da taj mali broj isključuje mogućnost da su oni bili sloj čiji bi posebni interesi mogli biti uzrok čitave bune.¹⁰

Veliku seljačku bunu 1572—3. trebalo bi svakako proučavati u kontekstu hrvatske i posebno opće europske povijesti 16. stoljeća. I čitavu hrvatsku povijest 16. stoljeća trebalo bi proučavati u okvirima europske povijesti i u tom kontekstu odrediti mjesto i značenje ove bune u lokalnim i općim okvirima. Niz je gospodarskih faktora koji imaju krupnog utjecaja na zbivanja u čitavoj Europi. Kolumbovo otkriće Amerike 1492. omogućilo je tijekom 16. stoljeća pojavu velike količine zlata u Europi. Došlo je do pojave »kvarenja« novca i tzv. »revolucije cijena«. Taj je proces imao vrlo različitu dinamiku, ovisno o prostoru i vremenu u kojem se zbivao. Različite su ocjene i o utjecaju pojave zlata na spomenute procese. 16. stoljeće je i doba velikog razvoja robno-novčanih odnosa, doba zamaha trgovine, doba borbe za prevlast u trgovini u kojoj sudjeluju svi društveni staleži i klase. Javljaju se i počeci procesa tzv. »refeudalizacije« u nekim dijelovima Europe. Krupan događaj europske povijesti 16. stoljeća je i pojava protestantizma, prvi veliki crkveni raskol nakon 1054. Krupan trag ostavljaju veliki seljački pokreti: buna Jurja Dosze u Mađarskoj 1514. i njemački seljački rat 1524—5. S druge strane, Hrvatska je u izuzetno tešku položaju. Vlada neprekidno ratno stanje s Turcima. Turska u ovom stoljeću dostiže vrhunac svoje moći i svojih teritorijalnih osvajanja. Hrvatska je svedena na »ostatke ostataka«, a zajedno s nizom kršćanskih zemalja od Jadrana do Baltika biva nazivana »predzidom kršćanstva«. Ovo je doba velikih migracija hrvatskog stanovništva. Na prostoru zahvaćenom Gupčevom bunom neprestano se povećava gustoća naseljenosti tijekom 16. stoljeća. Među doseljenicima mnogo je ljudi s posebnim, drukčijim pravnim i ekonomskim statusom od starosjedilaca (npr. Ilija Gregorić!). Sva su ta, općeuropska i posebna hrvatska zbivanja, u međusobnoj interakciji doprinosila stvaranju psihoze previranja, nemirnog stanja, koje je svakog trenutka moglo prerasti u veliki potres, poput ovog koji se i dogodio. U daljnjim istraživanjima svakako bi trebalo utvrditi koliko je svaki od navedenih elemenata posebno i svi zajedno utjecao na izbijanje Gupčeve bune. S ovim i drugim novim pitanjima treba

¹⁰ Adamček, Agrarni odnosi, 425, bilj. 770.

kritički pristupiti dosada poznatom izvornom materijalu, nadajući se i novim odgovorima. Usto bi trebalo, koliko je i ako je to moguće, pronaći i neke nove izvore o buni. To bi bile neke od zadaća daljnjih historiografskih istraživanja o ovoj velikoj buni, koja je ostavila velik trag u našoj povijesti, a o kojoj se zacijelo još dugo neće izreći konačan sud.

Summary

AN APPRAISAL OF THE OPINIONS OF THE RECENT CROATIAN
HISTORIOGRAPHY CONCERNING CAUSES, LEADERSHIP AND PROGRAMME
OF THE GREAT PEASANT REBELLION 1572—3.

Borislav Grgin

In this paper the author gives a review of the opinions of the recent Croatian historiography concerning causes, leadership and programme of the great peasant rebellion in Croatia 1572 —3. Beside that, the author gives a critical appraisal of the above ideas, and he gives several suggestions how to explain some questione which may arose certain doubts.

H I S T O R I J S K I
Z B O R N I K

IZDAVAČ: Društvo za hrvatsku povjesnicu

REDAKCIJSKI ODBOR
Mirjana GROSS, Zagreb
Ivan KAMPUŠ, Zagreb
Tomislav RAUKAR, Zagreb
Petar STRČIĆ, Zagreb

GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK
Ivan KAMPUŠ

LEKTOR I KOREKTOR
Branko ERDELJAC

Adresa uredništva:
Društvo za hrvatsku povjesnicu
Zagreb, Filozofski fakultet, Uj. Đure Salaja 3

Narudžbe šaljite na navedenu adresu

Cijena ovog broja 3.000 HRD

Izdanje časopisa sufinancira
Ministarstvo za znanost Republike Hrvatske
Hrvatski tiskarski zavod u Zagrebu -- listopad 1992.